"Službene glasnik BiH", br.50/04

ZAKON

O HRANI

I - OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Cilj i obim

1. Ovim zakonom uređuje se osnov za obezbjeđivanje visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i interesa potrošača vezano uz hranu, uzimajući u obzir posebno raznolikost snabdijevanja hranom uključujući tradicionalne proizvode, uz obezbjeđenje efikasnog funkcionisanja unutrašnjeg tržišta. Utvrđuju se jedinstveni principi i nadležnosti, pretpostavke ostvarivanja snažnijeg naučnog osnova, efikasna organizaciona struktura i postupci koji će biti u osnovi odlučivanja u pitanjima zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane i stočne hrane.

2. Za pitanja iz stava 1, ovaj zakon iznosi opšta načela o hrani i hrani za životinje uopšteno, te posebno zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane i stočne hrane, na nivou Bosne i Hercegovine.

3. NJime se utvrđuju postupci za pitanja koja direktno ili indirektno utiču na zdravstvenu ispravnost i kvalitet hrane i stočne hrane.

4. Ovim zakonom propisuje se osnivanje Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija).

5. Ovaj zakon primjenjuje se na sve faze proizvodnje, prerade,obrade i distribucije hrane i stočne hrane.

6. Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na primarnu proizvodnju za privatnu kućnu upotrebu niti na kućnu pripremu, rukovanje ili skladištenje hrane za privatno kućno konzumiranje.

Član 2.

Definicija hrane

1. U smislu ovog zakona hrana je svaka materija ili proizvod prerađen, djelimično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je upotrebi od strane ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi upotrebljavati.

2. Pojam hrane uključuje i piće, žvakaću gumu, prehrambene aditive i bilo koju drugu materiju koja se namjerno ugrađuje u hranu tokom njene proizvodnje, pripreme ili obrade.

3. Pojam hrane uključuje i vodu, i to:

a) vodu koja služi za javno snabdijevanje građanstva kao voda za piće,

b) vodu koja se upotrebljava i/ili ugrađuje u hranu tokom njene proizvodnje, pripreme ili obrade,

c) vodu pakovanu u originalno pakovanje kao stolna voda, mineralna voda i izvorska voda.

4. Pojam hrane ne uključuje:

a) hranu za životinje koje ne proizvode hranu ili se ne upotrebljavaju za proizvodnju hrane,

b) žive životinje, osim ako su pripremljene za stavljanje u promet radi upotrebe od strane ljudi,

c) biljke prije žetve, berbe ili ubiranja plodova,

d) lijekove i medicinske proizvode definisane posebnim propisom,

e) kozmetiku definisanu posebnim propisom,

f) duvan i duvanske proizvode definisane posebnim propisom,

g) narkotike ili psihotropne materije unutar značenja iz Jedinstvene konvencije Ujedinjenih nacija o narkoticima, 1961, i Konvencije Ujedinjenih nacija o psihotropnim materijama, 1971,. te

h) rezidue i kontaminante, kao i prirodne sastojke biljnog i životinjskog porijekla koji štetno djeluju na zdravlje ljudi.

Član 3.

Značenje pojedinih izraza

Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1. **Propisi o hrani** su ovaj zakon, provedbeni propisi doneseni na osnovu ovog zakona te drugi posebni propisi (zakoni i podzakonski propisi) koji se odnose na hranu, posebno na higijenu, zdravstvenu ispravnost i kvalitet hrane, a obuhvataju sve faze proizvodnje, prerade, obrade i distribucije hrane, kao i hrane za životinje koje proizvode hranu ili se upotrebljavaju za proizvodnju hrane,

2. **Poslovanje s hranom** je poslovni postupak, bez obzira na to da li je preduzet zbog ostvarivanja dobiti ili ne, javni ili privatni, u sklopu kojeg se izvršavaju poslovi vezani za bilo koju fazu proizvodnje, prerade, obrade, skladištenja, prevoza ili distribucije hrane,

3. **Subjekat u poslovanju s hranom** je fizičko ili pravno lice, registrovano za obavljanje određenih djelatnosti vezanih uz poslovanje s hranom, odgovorno da obezbijedi nesmetano sprovođenje odredbi propisa o hrani unutar poslovanja kojim upravlja,

4. **Hrana za životinje** je svaka je materija ili proizvod, uključujući i dodatke hrani za životinje, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je hranjenju životinja, koje proizvode hranu ili se upotrebljavaju za proizvodnju hrane,

5. **Poslovanje s hranom za životinje** je poslovni postupak, bez obzira na to da li je preduzet zbog ostvarivanja dobiti ili ne, javni ili privatni, u sklopu kojeg se izvršavaju poslovi proizvodnje, prerade, obrade, skladištenja, prevoza ili distribucije hrane za životinje, uključujući i proizvodnju, preradu ili skladištenje hrane za životinje namijenjene ishrani životinja na vlastitom imanju,

6. **Subjekat u poslovanju s hranom za životinje** je fizičko ili pravno lice, registrovano za obavljanje određenih djelatnosti vezanih uz poslovanje s hranom za životinje, odgovorno da obezbijedi nesmetano sprovođenje odredbi propisa o hrani unutar poslovanja kojim upravlja,

7. **Nadležni organi** u smislu ovog zakona,su organi koji upravljaju rizikom, a to su: Agencija, Kancelarija za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko Distrikt),

8. **Maloprodaja** je rad s i/ili prerada hrane i skladištenje hrane na prodajnom mjestu ili isporuka krajnjem potrošaču, a uključuje distributivne terminale, djelatnosti pripreme i posluživanja hrane, kantine, institucionalno ugostiteljstvo, restorane i druge slične djelatnosti posluživanja hrane, prodavaonice, distributivne centre u supermarketima i veleprodajna mjesta,

9. **Stavljanje na tržište** je držanje hrane ili hrane za životinje u cilju prodaje, uključujući i ponudu za prodaju, te prodaju ili bilo koji drugi oblik prenosa, bez obzira na to je li besplatan ili nije, distribuciju i druge oblike prenosa, i to na području Bosne i Hercegovine,

10. **Rizik** je vjerovatnost i težina štetnog djelovanja opasnosti na zdravlje ljudi,

11. **Analiza rizika** je proces koji se sastoji od tri međusobno povezane komponente: procjene rizika, upravljanja rizikom i obavještavanja o riziku,

12. **Procjena rizika** je naučno zasnovan proces koji se sastoji od četiri faze: identifikacije opasnosti, karakterizacije opasnosti, procjene izloženosti i karakterizacije rizika,

13. **Upravljanje rizikom** je proces kojim se upoređuju različite mogućnosti postupanja nadležnih organa u vezi s rizikom, u saradnji sa zainteresovanim učesnicima, uzimajući u obzir procjenu rizika i druge relevantne činjenice, a ako je potrebno i proces odabiranja odgovarajućih preventivnih i kontrolnih mjera,

14. **Obavještavanje o riziku** je interaktivna razmjena informacija i mišljenja tokom cijelog procesa analize rizika, a u vezi s opasnostima i rizicima, s rizikom povezanim činjenicama i predoxbama o riziku, između procjenjivača rizika, nadležnih organa, potrošača, proizvođača hrane i hrane za životinje, akademske zajednice i drugih zainteresovanih strana, uključujući objašnjenje nalaza pri procjeni rizika, te osnove za donošenje odluka pri upravljanju rizikom,

15. **Opasnost** je biološki, hemijski, radiološki ili fizički činilac u hrani i hrani za životinje ili stanje hrane i hrane za životinje, s mogućnošću da štetno djeluje na zdravlje ljudi,

16. **Sljedivost (mogućnost praćenja)** je mogućnost ulaženja u trag hrani, hrani za životinje, životinji koja proizvodi hranu, odnosno služi za proizvodnju hrane, sirovini ili materiji koja je namijenjena ugrađivanju ili se očekuje da će biti ugrađena u hranu ili hranu za životinje, kroz sve faze proizvodnje, prerade i distribucije,

17. **Faza proizvodnje, prerade, obrade i distribucije** je bilo koja faza, uključujući uvoz i primarnu proizvodnju, preradu, obradu, skladištenje, prevoz, prodaju ili snabdnjevanje krajnjeg potrošača hranom, i gdje je to u vezi, uvoz, proizvodnju, izradu, obradu, skladištenje, prevoz, distribuciju, prodaju hrane za životinje te snabdijevanje hranom za životinje,

18. **Primarna proizvodnja** je proizvodnja i uzgoj primarnih poljoprivrednih proizvoda u biljnogojstvu, stočarstvu i ribolovu, uključujući žetvu i ubiranje plodova, mužu i uzgoj životinja prije klanja, lov i ribolov, te sakupljanje samoniklih plodova i biljaka,

19. **Potrošač** je krajnji konzument prehrambenih proizvoda koji neće koristiti prehrambeni proizvod kao dio bilo kakvog posla ili djelatnosti vezane uz prehrambeni proizvod,

20. **Službena kontrola** je nadzor nad higijenom, zdravstvenom ispravnošću i kvalitetom hrane i hrane za životinje radi utvrđivanja usklađenosti sa odredbama propisa o hrani,

21. **Granični inspektori**, u smislu odredbi ovog zakona, su granični inspektori nadležnih organa,

22. **Zdravstvena ispravnost hrane** podrazumijeva sigurnost da hrana neće prouzrokovati štetne uticaje na zdravlje ljudi ako je pripremljena i upotrebljavana u skladu s njenom namjenom,

23. **Higijena hrane** podrazumijeva mjere i uslove potrebne za kontrolu opasnosti i obezbjeđenje prikladnosti hrane za ljudsku upotrebu u skladu s njenom namjenom,

24. **Sigurna hrana** je ona hrana koja ne može štetno uticati na zdravlje ljudi i koja je prikladna za ljudsku upotrebu,

25. **Zdravstvena ispravnost hrane za životinje** podrazumijeva neškodljivost hrane za životinje za zdravlje životinja te posredno za zdravlje ljudi, koji upotrebljavaju proizvode dobijene od tih životinja, a s obzirom na prisustvo određenih bioloških, hemijskih, radioloških ili fizičkih materija u hrani za životinje,

26. **Kontaminant (ili štetna materija)** je biološka, hemijska, radiološka ili fizička materija štetna za zdravlje ljudi, koja nije namjerno dodana hrani, a prisutnost koje je u hrani posljedica postupaka tokom proizvodnje (uključujući postupke izvršene tokom uzgoja usjeva i životinja te primjene veterinarskih lijekova), prerade, pripreme, tretiranja, pakovanje, transporta ili skladištenja te hrane, ili posljedica okolinskog zagađenja,

27. **Rezidua (zaostala materija)** je ostatak bioloških ili hemijskih materija koje se dozvoljeno koriste u određenim količinama i u određenim periodima primarne proizvodnje hrane, kao i ostatak njihovih metabolita te produkata njihove razgradnje;rezidue ne podrazumijevaju prehrambene aditive,

28. **Prehrambeni aditiv** je svaka materija koja se uobičajeno ne upotrebljava, niti je tipičan sastojak hrane, bez obzira na prehrambenu vrijednost, a dodaje se namjenski radi tehnoloških i senzorskih svojstava hrane u tehnološkom postupku proizvodnje, tokom pripreme, obrade, prerade, oblikovanja, pakovanja, transporta i čuvanja,

29. **Dodatak hrani za životinje** je svaka materija koja, kad je ugrađena u hranu za životinje, može uticati na svojstva hrane za životinje ili na uzgoj životinja koje proizvode hranu ili se upotrebljavaju za proizvodnju hrane namijenjene ljudskoj upotrebi,

30. **Kvalitet hrane** su sveukupna svojstva hrane koja pridonose njenoj sposobnosti da zadovolji potrebe krajnjeg potrošača,

31. **Deklarisanje** je stavljanje pisanih oznaka, trgovačkih oznaka, zaštitnog znaka, naziva marke, slikovnih prikaza ili simbola koji se odnose na hranu ili hranu za životinje, a stavljaju se na ambalažu, etiketu ili privjesnicu ili na mjesto vidljivo potrošaču za neupakovanu hranu,

32. **Predmeti koji dolaze u neposredan dodir s hranom** su posuđe, pribor, oprema, uređaji i ambalaža koji se koriste u poslovanju s hranom,

33. Nova hrana je hrana i sastojci hrane koji se do sada nisu znatnije koristili za ishranu ljudi u Bosni i Hercegovini,

34. **Genetski modifikovani organizam (u daljem tekstu: GMO**) je organizam, osim ljudskog bića, kojem je nasljedni materijal namjerno izmijenjen na način koji se ne može postići prirodno razmnožavanjem i/ili prirodnom rekombinacijom.

II - OPŠTI PRINCIPI

1. Načela analize rizika

Član 4.

Opšti ciljevi

1. Propisi o hrani imaju jedan ili više opštih ciljeva visokog stepena zaštite života i zdravlja ljudi i zaštite interesa potrošača, uključujući čestito postupanje u trgovini hranom, uzimajući u obzir, prema potrebi, zaštitu zdravlja i dobrobiti životinja, te zdravlja bilja i okoline.

2. Ako postoje međunarodni standardi ili je neminovno njihovo usvajanje, oni će se uzeti u obzir pri izradi ili prilagođavanju propisa o hrani, osim ako su ti standardi ili njihovi dijelovi neefikasni ili neprikladni za ispunjavanje legitimnih ciljeva propisa o hrani ili postoji naučno opravdanje za njihovu neprimjenu.

Član 5.

Procjena rizika

1. Da bi se postigao glavni cilj, odnosno visoki nivo zaštite života i zdravlja ljudi, mjere koje se primjenjuju u skladu sa propisima o hrani zasnivaju se na procjeni rizika, osim kada to nije primjereno okolnostima ili prirodi same mjere.

2. Procjena rizika zasniva se na dostupnim naučnim dokazima i obavlja se na nezavisan, objektivan i transparentan način.

3. Procjenu rizika obavlja Agencija u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Član 6.

Obavještavanje o riziku

Obavještavanje o riziku obavlja Agencija da bi:

a) nadležni organi,

b) subjekti u poslovanju s hranom i subjekti u poslovanju s hranom za životinje, potrošači,

c) druge nadležne institucije i zainteresovane strane

dobili pravovremenu, pouzdanu, objektivnu i razumljivu informaciju o opasnostima, odnosno riziku povezanom s hranom, odnosno hranom za životinje.

Član 7.

Upravljanje rizikom

1. Upravljanje rizikom obezbjeđuje da preventivne i kontrolne mjere, preduzete radi smanjenja, uklanjanja ili izbjegavanja rizika za zdravlje ljudi pri upotrebi hrane, budu zasnovane na rezultatima procjene rizika te da budu efikasne, nepristrasne i primjerene.

2. Upravljanje rizikom obavljaju nadležni organi.

2. Princip predostrožnosti

Član 8.

Princip predostrožnosti

1. U posebnim okolnostima kad je, nakon procjene dostupnih informacija, identifikovana mogućnost štetnog djelovanja hrane na zdravlje ljudi, da bi se razjasnile naučne nedoumice, nadležni organi mogu preduzeti privremene mjere upravljanja rizikom prijeko potrebne za obezbjeđenje najvišeg mogućeg nivoa zaštite zdravlja ljudi do pribavljanja daljih naučno zasnovanih informacija potrebnih za sveobuhvatnu procjenu rizika.

2. Mjere preduzete na osnovu stava 1. ovog člana moraju biti primjerene i ne ograničavati trgovinu više nego što je potrebno da bi se postigao visoki nivo zaštite zdravlja ljudi, vodeći pritom računa o njihovoj tehničkoj i ekonomskoj izvodljivosti te utvrđenom činjeničnom stanju.

3. Preduzete mjere moraju se ponovo razmotriti u primjerenom roku, zavisno od prirode identifikovanog rizika za život i zdravlje ljudi, te o tipu naučno zasnovanih informacija potrebnih za razjašnjavanje naučnih nedoumica, kao i za sprovođenje sveobuhvatne procjene rizika.

3. Princip transparentnosti

Član 9.

Otvorenost u radu

Agencija neposredno ili putem ovlašćenih predstavnika potrošača ili drugih zainteresovanih grupa, tokom pripremanja, vrednovanja i revizije mjera za upravljanje rizikom mora sprovoditi otvorene i transparentne javne konsultacije, osim kada to hitnost ne dopušta.

Član 10.

Izvještavanje javnosti

Ukoliko postoji osnovana sumnja da bi hrana ili stočna hrana mogla predstavljati rizik za zdravlje ljudi ili životinja Agencija će preduzeti korake da obavijesti javnost o opasnostima za zdravlje; pri tome treba identifikovati hranu ili stočnu hranu u najvećoj mogućoj mjeri, navodeći vrstu hrane ili stočne hrane, rizik koji predstavlja, te mjere koje se preduzimaju ili će se preduzeti za sprečavanje, smanjenje ili uklanjanje rizika.

4. Zaštita interesa potrošača

Član 11.

Zaštita interesa potrošača

Propisi o hrani usmjereni su zaštiti interesa potrošača i obezbjeđuju osnov na osnovu koga će potrošači biti informisani prije izbora prehrambenih proizvoda koje će upotrebljavati. Cilj propisa o prehrambenim proizvodima je sprečavanje:

a) nečestitih ili obmanjujućih postupaka,

b) krivotvorenje prehrambenih proizvoda, i

c) svih drugih postupaka koji mogu dovesti potrošača u zabludu.

III - ZDRAVSTVENA ISPRAVNOST HRANE

Član 12.

Opšte odredbe

1. Zdravstveno je ispravna hrana koja ne može prouzrokovati štetne uticaje na zdravlje ljudi, ako je proizvedena, pripremljena i upotrebljavana u skladu s njenom namjenom.

2. Nije dozvoljeno stavljanje na tržište zdravstveno neispravne hrane.

3. Hrana je zdravstveno neispravna ako je:

a) štetna za zdravlje ljudi,

b) neprikladna za ljudsku upotrebu.

Član 13.

Zdravstvena neispravnost

1. Pri odlučivanju da li je neka hrana zdravstveno neispravna, uzimaju se u obzir:

a) uslovi u svakoj fazi proizvodnje, prerade, obrade i distribucije hrane te uslovi čuvanja i držanja do prodaje krajnjem potrošaču, kao i uslovi za pripremanje i upotrebu u skladu s njenom namjenom,

b) informacije koje su date krajnjem potrošaču, uključujući podatke na deklaraciji i informacije koje su uopšteno dostupne krajnjem potrošaču u vezi s izbjegavanjem specifičnih štetnih djelovanja na zdravlje ljudi neke određene hrane ili kategorije hrane.

2. Pri odlučivanju da li je neka hrana štetna za zdravlje ljudi, uzimaju se u obzir:

a) mogući neposredni ili posredni, kratkoročni ili dugoročni štetni efekti te hrane na zdravlje lica koje je konzumira te efekti na buduće generacije,
b) moguće kumulativno toksično djelovanje,
c) posebna zdravstvena osjetljivost specifične kategorije potrošača na hranu namijenjenu toj kategoriji potrošača.

3. Pri odlučivanju da li je neka hrana neprikladna za ljudsku upotrebu, treba uzeti u obzir da li je ta hrana neprihvatljiva za upotrebu kojoj je namijenjena zbog njene kontaminacije, spoljnim uzročnikom ili na neki drugi način, zbog truljenja, kvarenja ili raspadanja.

4. Kada je hrana, za koju je utvrđeno da je zdravstveno neispravna, dio jedne proizvodne partije, serije ili pošiljke istovrsne hrane po kategoriji i opisu, drži se da je sva hrana u toj proizvodnoj partiji, seriji ili pošiljci zdravstveno neispravna, osim ako se nakon obavljene laboratorijske analize i/ili superanalize utvrdi suprotno.

Član 14.

Hrana štetna i neprikladna za zdravlje ljudi

1. Štetnom za zdravlje ljudi smatra se hrana ako:
a) sadrži mikroorganizme ili tkivne parazite opasne za zdravlje ljudi, bakterijske toksine, mikotoksine, histamin i njemu slične materije ili i druge mikroorganizme ili tkivne parazite iznad dopuštenih količina,
b) sadrži prirodne toksine ili druge prirodne toksične tvari iznad dozvoljenih količina,
c) sadrži ostatke pesticida, veterinarskih lijekova, metale i metaloide te druge materije štetne za zdravlje ljudi iznad dozvoljenih količina,
d) sadrži prehrambene aditive koji se ne smiju koristiti u određenoj vrsti hrane ili ako je sadržaj prehrambenih aditiva prisutnih u hrani iznad dozvoljenih količina,
e) sadrži radionuklide iznad propisane granice ili ako je ozračena iznad dopuštene granice,
f) ambalaža sadrži mikroorganizme ili druge materije koje mogu uticati na povećanje sadržaja materija štetnih za zdravlje ljudi u hrani,
g) ako potiče od uginulih životinja ili od životinja kojih klaonička obrada iz bilo kojeg razloga nije dozvoljena.

2. Neprikladnom za ljudsku upotrebu smatra se hrana ako:
a) su senzorska svojstva hrane zbog fizikalnih, hemijskih, mikrobioloških ili drugih procesa izmijenjena toliko da hrana nije prikladna za ishranu ljudi,
b) sadrži materije ili sirovine koje nisu toksikološki evaluisane, provjerene i sigurne za ljudsku upotrebu,
c) sadrži mehanička onečišćenja i primjese koje mogu biti štetne za zdravlje ljudi,
d) je ambalaža neprikladna ili oštećena tako da su moguće mikrobiološke i hemijske promjene hrane u granicama većim od dozvoljenih.

Član 15.

Ograničenje i povlačenje hrane na tržištu

1. Agencija u saradnji sa nadležnim organima donosi mjere ograničenja stavljanja hrane na tržište i zahtjev za povlačenje hrane s tržišta, ako postoje razlozi za sumnju da je hrana zdravstveno neispravna.

2. O preduzetim mjerama iz stava 1. Agencija je dužna odmah izvijestiti Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa (u daljem tekstu: Ministarstvo) i Savjet ministara Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Savjet ministara).

Član 16.

Provedbeni propisi iz domena higijene i zdravstvena ispravnosti

Savjet ministara na prijedlog Agencije u saradnji sa nadležnim organima donosi propise o sprovođenju o primjeni bilo kojeg postupka u proizvodnji, preradi, obradi i distribuciji, a koji može uticati na higijenu i zdravstvenu ispravnost hrane i hrane za životinje.

IV - KVALITET HRANE

Član 17.

Uslovi za stavljanje na tržište

1. Subjektima u poslovanju s hranom dozvoljeno je da proizvode, stavljaju na tržište hranu propisanog kvaliteta, kao i hranu za koju nisu propisani zahtjevi kvaliteta, ako hrana odgovara odredbama o zdravstvenoj ispravnosti i navodima na deklaraciji.

2. Savjet ministara, na prijedlog Agencije, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, donosi propise o sprovođenju kojima se uređuje kvalitet hrane, radi:

a) zaštite interesa potrošača,

b) omogućavanja potrošačima da izvrše izbor u vezi s hranom koju upotrebljavaju,

c) zaštita interesa proizvođača.

3. Propisima o sprovođenju iz stava 2. ovog člana utvrđuju se zahtjevi koji se odnose na:

a) obaveze subjekata u poslovanju sa hranom vezano za kvalitet,

b) klasifikaciju, kategorizaciju i nazive hrane,

c) senzorska svojstva i sastav hrane,

d) vrstu i količinu sirovina, dodataka i drugih materija koje se koriste u proizvodnji i preradi hrane,

e) tehnološke postupke koji se primjenjuju u proizvodnji i preradi hrane,

f) metode uzimanja uzoraka i analitičke metode radi kontrole kvaliteta hrane,

g) dodatne ili specifične podatke koji bi trebalo da bude navedeni na deklaraciji hrane, a od interesa su za potrošača.

Član 18.

Hrana neodgovarajućeg kvaliteta

Hranom neodgovarajuća kvaliteta smatra se:

a) hrana koja ne zadovoljava propisane standarde kvaliteta,

b) nepotpuno, neodgovarajuće ili nepropisno deklarisana hrana,

c) neovlašćena upotreba tuđeg robnog pečata, imena firme i oznake.

Član 19.

Ograničenje i povlačenje nekvalitetne hrane na tržištu

Agencija, u saradnji sa nadležnim organima, donosi mjere ograničenja stavljanja hrane na tržište i zahtjev za povlačenje hrane s tržišta, ako postoje razlozi za sumnju da je hrana neodgovarajućeg kvaliteta.

V - UVOZ I IZVOZ HRANE

Član 20.

Uvoz

Hrana koja se uvoze u Bosnu i Hercegovinu mora da bude u skladu s relevantnim odredbama propisa o hrani ili uslovima koje Bosna i Hercegovina priznaje barem kao ekvivalentne istima ili, ako postoji poseban sporazum između Bosne i Hercegovine i zemlje izvoza, s odredbama tog sporazuma.

Član 21.

Izvoz

1. Hrana izvezena iz Bosne i Hercegovine, radi stavljanja na tržište u drugoj zemlji, mora udovoljavati odredbama propisa o hrani.

2. Hrana izvezena iz Bosne i Hercegovine, radi stavljanja na tržište u drugoj zemlji, mora udovoljavati uslovima utvrđenim zakonima koji su na snazi u zemlji uvoznici.

Član 22.

Nadzor zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane pri uvozu

1. Uvoznik hrane mora graničnom inspektoru podnijeti zahtjev za pregled pošiljke hrane koju uvozi radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti i kvaliteta.

2. Nadležnosti graničnih inspektora u pogledu nadležnosti prema pojedinim vrstama hrane i hrane za životinje utvrđuje Savjet ministara, na prijedlog Agencije, u saradnji sa nadležnim organima.

3. Pregled pošiljke radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane obavlja se na graničnim prelazima ili u mjestu carinjenja robe.

4. Nadležni granični inspektor, radi provjere zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane koja se uvozi, ima pravo uzimati uzorke i dati ih na ispitivanje u ovlašćene laboratorije.

Član 23.

Međunarodna svjedoxba (certifikat)

1. Pri uvozu hrane za koju je u skladu sa propisima o hrani obavezna međunarodna svjedoxba (certifikat) o zdravstvenoj ispravnosti i kvalitetu, pošiljke mora pratiti propisana međunarodna svjedoxba (certifikat) o zdravstvenoj ispravnosti i kvalitetu.

2. Međunarodna svjedoxba (certifikat) i drugi dokumenti moraju biti i na jednom od službenih jezika i pisama koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini.

VI - REGISTAR I ODOBRAVANJE OBJEKATA

Član 24.

Objekti

1. Objekti koji se koriste u primarnoj proizvodnji, proizvodnji, preradi, obradi i skladištenju hrane moraju biti upisani u Registar Agencije.

2. Agencija, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, donosi propis o sadržaju, formi i načinu vođenja upisa.

3. Agencija, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, donijeće provedbene propise kojima će se utvrditi vrsta objekata za koje je potrebno provesi postupak odobravanja te rok u kojem će subjekti koji već posluju s hranom u objektima koji podliježu postupku odobravanja udovoljiti uslovima propisanim posebnim propisima.

VII - OBAVEZE SUBJEKATA U POSLOVANJU S HRANOM

Član 25.

Opšta odgovornost za higijenu i zdravstvenu ispravnost hrane

1. Subjekti koji obavljaju djelatnosti vezane uz hranu u svim fazama proizvodnje, prerade, obrade i distribucije dužni su obezbijediti da hrana zadovoljava odredbe propisa o hrani relevantnih za njihove djelatnosti i nadziru poštivanje propisa.

2. Za svaku štetu oštećenja zdravlja ljudi zbog upotrebe zdravstveno neispravne hrane odgovaraju subjekti u poslovanju s hranom u svim fazama proizvodnje, prerade, obrade, distribucije i prodaje.

Član 26.

Opšti i specifični uslovi higijene hrane

1. Subjekti u poslovanju s hranom na nivou primarne proizvodnje moraju obezbijediti sistemsko sprovođenje opštih ili specifičnih uslova higijene hrane koje utvrđuje Agencija, u saradnji sa nadležnim organima.

2. Subjekti za proizvodnju, preradu, obradu skladištenje i prevoz hrane moraju obezbijediti sistemsko sprovođenje opštih ili specifičnih uslova higijene koje utvrđuje propisima o sprovođenju Agencija, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

3. Subjekti koji posluju s hranom u maloprodaji moraju udovoljavati opštim minimalno-tehničkim uslovima koje propisuje Agencije u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

4. Subjekti koji hranu na maloprodajnom mjestu pripremaju, obrađuju ili prerađuju te rashlađuju i/ili skladište tu hranu, moraju obezbijediti sistemsko sprovođenje specifičnih uslova higijene koje utvrđuje propisima o sprovođenju Agencija, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

5. Subjekti koji posluju s hranom u ugostiteljskoj djelatnosti moraju obezbijediti sistemsko sprovođenje opštih i/ili specifičnih uslova higijene koje utvrđuje propisom o provođenju Agencija, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Član 27.

Odgovornost u vezi s hranom koja ne udovoljava propisanim zahtjevima

1. Ako subjekat u poslovanju s hranom zna ili opravdano sumnja da hrana koju je uvezao, proizveo, preradio, stavio na tržište ili distribuirao, ne udovoljava zahtjevima zdravstvene ispravnosti, dužan je odmah sprečiti stavljanja hrane na tržište, odnosno u slučajevima kada proizvod nije više pod njegovom neposrednom kontrolom o tome odmah obavijestiti nadležne organe.

2. Ako je hrana već stigla do potrošača, subjekat u poslovanju s hranom mora efikasno i tačno obavijestiti potrošače o razlozima za njeno povlačenje, i ako je potrebno, od potrošača tražiti povrat hrane kojom su već snabdijeveni, kada ostale mjere nisu dovoljne za postizanje visokog nivoa zaštite zdravlja.

3. Subjekat u poslovanju s hranom u maloprodaji ili distribucionoj djelatnosti, koja nema direktnog uticaja na ambalažu, deklarisanje, zdravstvenu ispravnost i kvalitet hrane, unutar granica svoje djelatnosti mora započeti postupak povlačenja s tržišta hrane koja ne udovoljava zahtjevima o zdravstvenoj ispravnosti kad o tome dobije obavještenje, odnosno rješenje kojim se nalaže preduzimanje mjera.

4. Subjekat u poslovanju s hranom mora sarađivati i ne smije sprečavati drugo lice da sarađuje s nadležnim organima u mjerama preduzetim radi smanjivanja rizika koji potiče od hrane kojom oni snabdijevaju ili su snabdijevali tržište.

5. Subjekat u poslovanju s hranom mora nadležnim organima dati informacije prijeko potrebne za sljedivost hrane.

Član 28.

Zahtjevi koji se odnose na mogućnost sljedivosti hrane

1. Mogućnost sljedivosti mora biti uspostavljena u svim fazama proizvodnje, prerade, obrade i distribucije hrane, sirovina biljnog i životinjskog porijekla, životinja koje proizvode hranu ili služe za proizvodnju hrane, kao i sljedivosti bilo koje druge materije koja je namijenjena ugradnji ili se može očekivati da će biti ugrađena u hranu.

2. Subjekti u poslovanju s hranom dužni su da uspostave sistem evidencija, odnosno baze podataka i obezbijede postupke koji će im omogućiti da u svakom momentu mogu identifikovati svako pravno i fizičko lice koje ih je snabdijevalo hranom, životinjama koje proizvode hranu ili služe za proizvodnju hrane ili bilo kojim drugim materijama koje su namijenjene proizvodnji ili se može očekivati da će biti upotrijebljene u proizvodnji hrane.

3. Subjekti u poslovanju s hranom dužni su da uspostave baze podataka i obezbijede postupke koji će im omogućiti da u svakom momentu mogu identifikovati druge subjekte u poslovanju s hranom kojima su isporučivali hranu.

4. Subjekti u poslovanju s hranom dužni su podatke iz st.2. i 3. ovog člana čuvati tri godine te ih na zahtjev u svakom momentu učiniti dostupnim nadležnim organima.

5. Hrana koja je stavljena na tržište ili je vjerovatno da će biti stavljena na tržište mora biti deklarisana ili na drugi način identifikovana putem odgovarajuće propisane dokumentacije ili drugih informacija, da bi se obezbijedila mogućnost sljedivosti.

6. Detaljne uslove koji se odnose na zahtjeve sljedivosti iz ovog člana propisuje Savjet ministara na prijedlog Agencije, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Član 29.

Zahtjevi koji se odnose na sistem samokontrole

1. Subjekat u poslovanju s hranom, osim na nivou primarne proizvodnje, dužan je da uspostavi i sprovodi redovne kontrole higijenskih i zdravstveno-tehničkih uslova proizvodnje u svakom objektu pod njegovom kontrolom sprovođenjem preventivnog postupka samokontrole, razvijenog u skladu sa principima sistema analize opasnosti i kritičnih kontrolnih tačaka.

2. Subjekt u poslovanju s hranom na nivou primarne proizvodnje, dužan je uspostaviti i sprovoditi redovne kontrole higijenskih i zdravstveno-tehničkih uslova proizvodnje u svakom objektu pod njegovom kontrolom provođenjem preventivnog postupka samokontrole, razvijenog u skladu s dobrom proizvođačkom praksom.

3. Hrana koja se stavlja na tržište mora posjedovati odgovarajući dokument o zdravstvenoj ispravnosti i kvalitetu.

4. Uslove za sprovođenje sistema samokontrole u objektima iz st. 1. 2. i 3. ovog člana utvrđuju propisima osprovođenju Savjet ministara na prijedlog Agencije, u saradnji sa nadležnim organima u skladu sa nadležnostima utvrđenim u članu 26. st. 2. i 4. ovog zakona.

5. Savjet ministara, na prijedlog Agencije, u saradnji sa nadležnim organima, može u propisima o sprovođenju iz stava 4. utvrditi izuzeća od odredbi iz stava 1. ovog člana za određene subjekte koji posluju s hranom, a posebno za male subjekte, određene kategorije subjekata u maloprodaji te u proizvodnji

tradicionalnih proizvoda, uz uslov da je obezbijeđen primjeren nivo higijene propisima o sprovođenju samokontrole, razvijenog u skladu s dobrom proizvođačkom praksom.

VIII - NOVA HRANA

Član 30.

Vrste nove hrane

1. U novu hranu ubrajaju se sljedeće vrste hrane:

a) hrana i sastojci hrane koji sadrže genetski modifikovane organizme ili se sastoje od njih (u daljem tekstu: GMO),

b) hrana i sastojci hrane, osim prehrambenih aditiva (aroma i enzima), koji su proizvedeni od GMO, ali ne sadrže GMO,

c) hrana ili sastojci hrane s novom ili namjerno modifikovanom primarnom molekularnom strukturom,

d) hrana i sastojci hrane koji se sastoje od mikroorganizama, gljivica ili algi ili su izolovani iz njih,

e) hrana ili sastojci hrane koji se sastoje od biljaka ili životinja, mineralnih ili sintetskih materija ili su izlučeni iz njih, osim hrane i sastojaka hrane koji su dobijeni tradicionalnim načinima razmnožavanja ili za koje je odavno poznato da se sigurno mogu upotrebljavati,

f) hrana i sastojci hrane na kojoj je bio primijenjen proizvodni postupak koji se sada ne koristi, a u slučajevima kada on uzrokuje znatne promjene u sastavu ili strukturi hrane ili sastojaka hrane, koje utiču na njihovu prehrambenu vrijednost, metabolizam ili nivo nepoželjnih materija.

2. Kategorije nove hrane navedene u stavu 1. ovog člana ne smiju:

a) biti opasne za zdravlje krajnjeg potrošača,

b) stvarati zabludu kod krajnjeg potrošača,

c) razlikovati se toliko od hrane ili sastojaka hrane koju bi po svojoj namjeni trebalo da zamijene da bi njihova potrošnja bila za krajnjeg potrošača u prehrambenom smislu nepovoljna.

3. Na kategorije nove hrane iz st.1.,a) i b) primjenjuju se odredbe ovog zakona i posebnih propisa.

Član 31.

Stavljanje na tržište nove hrane

1. Za stavljanje nove hrane prvi put na tržište Bosne i Hercergovine podnosilac zahtjeva mora pribaviti dopuštenje u skladu sa odredbama ovog zakona i posebnog propisa.

2. Dopuštenje iz stava 1. ovog člana izdaje Agencija, na osnovu prethodne saglasnosti nadležnih organa.

3. Dopuštenje za stavljanje na tržište hrane i sastojaka hrane koja sadrži ili se sastoji od GMO, te hrane i sastojaka hrane koja je proizvedena od GMO, ali ih ne sadrži,izdaje Agencija na osnovu prethodne saglasnosti nadležnih organa.

4. Uslove i postupak za izdavanje dopuštenja iz stava 1. ovog člana propisuje Savjet ministara, na prijedlog Agencije, uz prethodnu saglasnost nadležnih organa.

Član 32.

Registar o izdatim dopuštanjima za stavljanje na tržište nove hrane

1. Agencije vodi registar o izdatim dopuštenjima za stavljanje na tržište nove hrane.

2. Sadržaj, oblik i način vođenja registra iz stava 1. propisuje Agencija, u saradnji sa nadležnim organima.

Član 33.

Zabrana stavljanja na tržište nove hrane

1. Ako postoje naučne nedoumice u pogledu štetnog djelovanja nove hrane na zdravlje ljudi, posebno hrane i sastojaka hrane koji sadrže genetski modifikovane organizme ili se sastoje od njih, Agencije, u saradnji sa nadležnim organima može privremeno zabraniti njeno stavljanje na tržište radi sprečavanja ili umanjivanja mogućih negativnih uticaja na zdravlje ljudi.

2. Agencije, uz prethodnu saglasnost nadležnih organa trajno će zabraniti stavljanje na tržište nove hrane, posebno hrane i sastojaka hrane koji sadrže genetski modifikovane organizme ili se sastoje od njih, ako se na osnovu naučne procjene rizika utvrdi njena štetnost za zdravlje ljudi.

3. Savjet ministara, na prijedlog Agencije, u saradnji sa nadležnim organima, može zabraniti privremeno ili trajno uvoz nove hrane koja sadrži genetski modifikovane organizme u slučaju nedostatka naučnih informacija i znanja o mogućim razmjerima negativnih posljedica na život i zdravlje ljudi.

Član 34.

Neškodljivo uklanjanje nove hrane

Nova hrana, posebno hrana i sastojci hrane koji sadrže genetski modifikovane organizme ili se sastoje od njih, a za koju se utvrdi da ne udovoljava zahtjevima zdravstvene ispravnosti propisane ovim zakonom, mora se neškodljivo ukloniti u skladu sa posebnim propisom.

IX - SLUŽBENA KONTROLA ZDRAVSTVENE ISPRAVNOSTI, HIGIJENSKE ISPRAVNOSTI I KVALITETA HRANE

Član 35.

Službena kontrola zdravstvene ispravnosti, higijenske ispravnosti i kvaliteta hrane

1. Službena kontrola zdravstvene ispravnosti, higijenske ispravnosti i kvaliteta hrane uključuje jednu ili više od sljedećih aktivnosti:

a) inspekcijski nadzor,

b) pregled deklaracija, dokumetnacije i službenih evidencija,

c) uzorkovanje i analizu,

d) pregled evidencija iz člana 28. ovog zakona,

e) pregled sprovođenja i efikasnosti sistema samokontrole objekta na osnovu provjere evidencija i dokumentacije navedenih u članu 29. ovog zakona.

2. Način sprovođenja službene kontrole, opšte principe i sadržaj iz stava 1. propisuje Savjet ministara na prijedlog nadležnih organa.

Član 36.

Inspekcijski nadzor

1. Inspekcijski nadzor u cilju službene kontrole zdravstvene ispravnosti, higijene i kvaliteta hrane provode nadležni inspekcijski organi.

2. Inspekcijski nadzor sprovodi se i na osnovu posebnih propisa ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga zakona.

Član 37.

Uzimanje uzoraka za laboratorijsku analizu

1. Radi službene kontrole zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane mogu se za potrebe laboratorijskih analiza uzeti uzorci sirovina, sastojka, tehnoloških pomagala i drugih materija koje se koriste za pripremu i proizvodnju hrane, poluproizvoda, gotove hrane, predmeta koji dolaze u neposredan dodir s hranom, kao i sredstava za čišćenje i održavanje koja se koriste u poslovanju s hranom.

2. Subjekti u poslovanju s hranom dužni su za potrebe uzimanja uzoraka staviti besplatno na raspolaganje potrebne količine hrane, predmeta i sredstava iz stava 1.

X - OVLAŠTENI ISPITNI LABORATORIJI I REFERENTNI LABORATORIJI

Član 38.

Ovlašteni ispitni laboratoriji

1. Laboratorijske analize uzoraka iz čl. 22. i 37. ovog zakona, uzetih radi službene kontrole hrane, sprovode laboratoriji ovlašteni od strane Savjeta ministara.

2. Uzorke uzima i dostavlja ovlaštenom ispitnom laboratoriju nadležni inspektor.

3. Troškove obavljenih analiza hrane proizvedene u Bosni i Hercegovini snosi nadležni organ, a ako hrana ne udovoljava zahtjevima propisanim na osnovu ovog zakona i/ili na deklaraciji navedenim podacima, troškove snosi subjekat u poslovanju s hranom koji hranu proizvodi i/ili stavlja na tržište.

4. Popis ispitnih laboratorija u kojem se navodi vrsta laboratorija i analize za koje su ovlašteni objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta.

Član 39.

Ispitni laboratoriji

1. Ovlašteni ispitni laboratoriji iz člana 38. stav 1. ovog zakona mogu biti ovlašćeni za obavljanje:

a) osnovnih analiza,

b) specijalizovanih analiza,

c) specijalizovanih analiza s mogućnošću izdavanja međunarodnih certifikata.

2. Ispitni laboratoriji ovlašteni za obavljanje analiza iz stava 1. moraju ispunjavati uslove utvrđene propisima o sprovođenju koje na osnovu ovog zakona donosi Savjet ministara, na prijedlog Agencije, u saradnji sa nadležnim organima.

3. Ispitni laboratoriji ovlašteni za obavljanje analiza moraju ispunjavati uslove utvrđene dobrom laboratorijskom praksom i dokazati kompetentnost.

4. Ispitni laboratoriji ovlašteni za obavljanje specijalizovanih analiza i izdavanje međunarodnih certifikata moraju ispunjavati uslove utvrđene odgovarajućim normama i biti akreditovani od nezavisne institucije.

5. Savjet ministara može utvrđivati i posebne uslove koje moraju zadovoljavati ispitni laboratoriji iz st. 1. b) i c).

6. Postupak ocjenjivanja i ovlašćivanja ispitnih laboratorija iz stava 1. uređuje Savjet ministara na prijedlog Agencije, uz prethodno mišljenje Instituta za akreditovanje Bosne i Hercegovine.

7. Akreditacija, ocjenjivanje i ovlašćivanje ispitnih laboratorija može se odnositi na pojedine analize ili grupe analiza te za pojedine vrste hrane.

8. Ovlašćeni ispitni laboratoriji dužni su učestvovati u odgovarajućim programima provjere stručnosti.

Član 40.

Referentni laboratoriji

1. Za svaku analizu koja se sprovodi radi službene kontrole zdravstvene ispravnosti ili kvaliteta hrane Savjet ministara, na prijedlog Agencije ovlašćuje referentni laboratorij za pojedine vrste analiza. Jedan laboratorij može biti referentan za više analiza.

2. Referentni laboratoriji moraju ispunjavati uslove utvrđene odgovarajućim normama i biti akreditovani od nezavisne institucije.

3. Referentni laboratoriji iz stava 1.:

a) savjetuju Agenciju i nadležne organe, zavisno od nadležnosti pri ovlašćivanju laboratorija koji su osposobljeni za obavljanje analiza radi službene kontrole,

b) koordinraju i pružaju podršku, uključujući obučavanje i druge usluge, aktivnostima laboratorija u vezi s tehničkim standardima i metodologijama analiza koje obavljaju,

c) organizuju uporedne testove standardizovanih uzoraka i učestvuju u njima, na nacionalnom i međunarodnom nivou, radi praćenja stručnosti ispitnih laboratorija,

d) obezbjeđuju da laboratoriji primjenjuju unutrašnji sistem obezbjeđenja kvaliteta rada (što uključuje vrednovanje metode, vođenje evidencija, skladištenje reagensa, bezbjednost i rutinsko kalibriranje opreme).

4. Troškove finansiranja referentnih laboratorija za obavljanje poslova navedenih u stavu 3. snose nadležni organi.

5. Popis referentnih laboratorija u kojem se navode analize za koje su ovlašteni kao referentni laboratoriji objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta.

XI - UPRAVLJANJE KRIZOM I HITNIM SLUČAJEVIMA

Član 41.

Hitne mjere za osiguranje zdravstvene ispravnosti hrane

1. Kad nadležni organ iz člana 15. ovog zakona utvrde da je hrana ozbiljan rizik za zdravlje ljudi ili okolinu, te da taj rizik ne može na zadovoljavajući način biti uklonjen, mogu zavisno od težine situacije narediti jednu ili više mjera iz st.3. i 4. ovog člana.

2. Agencija može narediti mjere iz st. 3. i 4. ovog člana bez saglasnosti nadležnih organa, ako hitnost slučaja ne dozvoljava drugačije.

3. Ako je hrana domaćeg porijekla, mjere iz stava 1. ovog člana mogu biti:

a) privremena zabrana stavljanja na tržište ili upotrebe hrane,

b) određivanje posebnih uslova za navedenu hranu,

c) određivanje mjera neškodljivog uklanjanja navedene hrane,

d) druge odgovarajuće privremene mjere.

4. Ako je hrana porijeklom iz uvoza, mjere iz stava 1. mogu biti:

a) privremena zabrana uvoza hrane iz zemlje ili dijela zemlje izvoznice ili zemlje provoza,

b) određivanje posebnih mjera za navedenu hranu iz zemlje ili dijela zemlje izvoznice ili zemlje provoza,

c) određivanje mjera neškodljivog uklanjanja navedene hrane,

d) druge odgovarajuće privremene mjere.

Član 42.

Opšti plan upravljanja krizom

1. Agencija u saradnji s nadležnim organima, mora izraditi opšti plan za upravljanje krizom na području zdravstvene ispravnosti hrane.

2. Plan iz stava 1. koji donosi Savjet ministara utvrđuje vrste rizika koji potiču od hrane i mogu neposredno ili posredno biti opasnost za ljudsko zdravlje, a koji vjerovatno neće biti uklonjeni ili smanjeni na prihvatljiv nivo primjenom postojećih odredbi ovog zakona, ili kojim se neće moći upravljati na odgovarajući način primjenom odredbi iz VIII Glave ovog zakona.

3. Planom iz stava 1. utvrđuju se i praktični postupci prijeko potrebni za upravljanje krizom, uključujući organizaciju krizne jedinice u nadležnim tijelima, njeno popunjavanje osobljem uz primjenu principa transparentnosti i utvrđivanje strategije komunikacije između Agencije, nadležnih organa, drugih nadležnih tijela državne uprave i ustanova, potrošača, te subjekata u poslovanju s hranom.

XII - HRANA ZA ŽIVOTINJE

Član 43.

Zahtjevi koji se odnose na zdravstvenu ispravnost i kvalitet hrane za životinje

1. Na tržište nije dozvoljeno stavljati zdravstveno neispravnu hranu za životinje.

2. Hrana za životinje smatra se zdravstveno neispravnom za upotrebu ako štetno djeluje na zdravlje životinja koje proizvode hranu ili se upotrebljavaju za proizvodnju hrane, te hranu dobijenu od tih životinja čini zdravstveno neispravnom za ljudsku upotrebu.

3. Kada je hrana za životinje, koja ne zadovoljava zahtjeve zdravstvene ispravnosti i kvaliteta, dio jedne proizvodne serije ili pošiljke istovrsne hrane za životinje, pretpostavlja se da je sva hrana za životinje u toj proizvodnoj seriji ili pošiljci takođe neispravna, osim ako se nakon obavljene laboratorijske analize i superanalize utvrdi suprotno.

Član 44.

Stočna hrana neprikladna za upotrebu

1. Kada postoje razlozi za sumnju da je hrana za životinje zdravstveno neispravna i ne zadovoljava uslove kvaliteta, Agencija, u saradnji sa nadležnim organima, preduzeće mjere ograničenja stavljanja hrane za životinje na tržište, odnosno njeno povlačenje s tržišta.

2. Agencija, u sradnji sa nadležnim organima, donosi propise o sprovođenju kojim će utvrditi:

a) zahtjeve koji se odnose na zdravstvenu ispravnost i kvalitet hrane za životinje,
b) higijenske uslove i postupanja u poslovanju s hranom za životinje,
c) uvođenje sistema samokontrole te njihovu primjenu od subjekata u poslovanju s hranom za životinje radi obezbjeđenja zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane za životinje koju stavljaju na tržište,
d) propisati uslove u pogledu stručnih radnika, prostorija i opreme koje moraju ispunjavati laboratoriji za obavljanje analiza i superanaliza hrane za životinje,
e) propisati zabranu ili ograničenje upotrebe određenih sirovina u proizvodnji hrane za životinje koje potiču iz specifičnih izvora, bilo po vrsti životinje, mjestu porijekla, svojoj prirodi, naknadnoj obradi ili drugim karakteristikama,
f) propisati i druge uslove u vezi s hranom za životinje, za koje se utvrdi da su prijeko potrebni da bi se obezbjedilo da hrana za životinje udovoljava zahtjevima zdravstvene ispravnosti i kvaliteta.

Član 45.

Uvoz i izvoz hrane za životinje

Na uvoz i izvoz hrane za životinje u Bosnu i Hercegovinu primjenjuju se odredbe čl. 20. do 23. ovog zakona.

Član 46.

Upis u registar objekata

Na upis u registar (registraciju i/ili odobravanje) objekata u kojima se proizvodi i skladišti hrana za životinje primjenjuju se odredbe propisa o veterinarstvu.

Član 47.

Obaveze i odgovornosti subjekata u poslovanju s hranom za životinje

Obaveze i odgovornosti subjekata u poslovanju s hranom za životinje u vezi s:

a) higijenom, zdravstvenom ispravnošću i kvalitetom hrane za životinje,

b) postupanjem ako hrana za životinje ne udovoljava propisanim zahtjevima,

c) uvođenjem sistema samokontrole u objektima koji se koriste u poslovanju s hranom za životinje,

d) uvođenjem sistema koji će omogućiti sljedivost hrane za životinje,

u skladu su sa obavezama i odgovornostima subjekata u poslovanju s hranom propisanim u Glavi VI ovog zakona.

Član 48.

Stavljanje na tržište hrane za životinje koja se sastoji ili sadrži GMO

Odredbe Glave VII ovog zakona u potpunosti se primjenjuju na stavljanje na tržište hrane za životinje koja se sastoji ili sadrži GMO.

Član 49.

Službena kontrola hrane za životinje

Na službenu kontrolu hrane za životinje primjenjuju se odredbe sadržane u Glavi VIII ovog zakona.

Člana 50.

Ovlašteni ispitni i referentni labaratoriji

Odredbe Glave IX ovog zakona primjenjuju se u potpunosti na ovlaštene ispitne i referentne laboratorije za hranu za životinje.

Član 51.

Upravljanje krizom i hitnim slučajevima

Na hitne mjere za obezbjeđenje zdravstvene ispravnosti hrane za životinje i izradu opšteg plana za upravljanja krizom na području zdravstvene ispravnosti hrane za životinje primjenuju se odredbe člana 41. i 42. ovog zakona.

XIII - AGENCIJA ZA SIGURNOST HRANE

Član 52.

Opšte odredbe

1. U cilju obezbjeđenja sigurnosti hrane i hrane za životinje, vršenja naučnih i stručno-tehničkih poslova iz ovog zakona i primjene međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma iz oblasti sigurnosti hrane i hrane za životinje obavezujućih za Bosnu i Hercegovinu, osniva se Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

2. Savjet ministara posebnim aktom osniva Agenciju, u skladu s ovim zakonom, na prijedlog Ministarstva.

3. Agencija ima svojstvo pravnog lica s pravima i obavezama propisanim ovim zakonom i statutom Agencije.

4. Statut Agencije donosi Upravni savjet uz saglasnost Savjeta ministara.

5. Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se u državnom buxetu Bosne i Hercegovine.

6. Agencija ostvaruje i prihode od drugih aktivnosti koje organizuje i sprovodi unutar vlastite djelatnosti.

Član 53.

Djelatnost Agencije

1. Agencija je obavezna pružati naučne savjete, te naučnu i tehničku podršku zakonodavstvu i politici Bosne i Hercegovine u svim područjima koja imaju direktan ili indirektan uticaj na bezbjednost hrane i hrane za životinje. Ona daje nezavisne podatke o svim pitanjima u okviru tih područja i prenosi podatke o rizicima.

2. Agencija predstavlja kontaktnu tačku za aktivnosti u komisiji Codex Alimentarius.

3. Agencija je dužna da doprinosi visokom nivou zaštite života i zdravlja ljudi te, u tom smislu, vodit računa o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i okoline, na teritoriji Bosne i Hercegovine.

4. Agencija je dužna da prikuplja i analizira podatke kako bi se omogućila karakterizacija i praćenje rizika koji imaju direktan ili indirektan uticaj na sigurnost hrane i hrane za životinje.

5. Zadaci Agencije obuhvataju i pružanje:

a) naučnih savjeta, te naučne i tehničke pomoći vezano uz ljudsku ishranu u vezi sa zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, kao i pomoći u komunikaciji vezano uz pitanja ishrane u okviru programa zdravstvene zaštite u Bosne i Hercegovine;

b) naučnih mišljenja o drugim pitanjima vezanima uz zdravlje i dobrobit životinja i zdravlje bilja;

c) naučnih mišljenja o proizvodima, uključujući hranu i hranu za životinje vezano uz genetski modifikovane organizme.

6. Agencija je dužna da pružai naučna mišljenja koja će služiti kao naučni osnov za izradu i usvajanje mjera Savjeta ministara, a koja su u okviru djelatnosti Agencije.

7. Agencija je dužna da obavlja svoje zadatke u uslovima koji će joj omogućiti da bude referentna tačka zahvaljujući svojoj nezavisnosti, naučnom i tehničkom kvalitetu mišljenja koje daje i informacija koje prosljeđuje, transparentnosti svojih procedura i metoda rada i pažnji koju posvećuje provođenju povjerenih joj zadataka.

8. Agencija je dužna djelovati u uskoj saradnji s nadležnim organima, koji su obavezni unutar svojih nadležnosti, obezbijediti ispunjenje zadataka Agencije.

9. Agencija i nadležni organi sarađuju u unapređenju efektivne povezanosti između funkcija procjene rizika, upravljanja rizikom i objavljivanja rizika.

Član 54.

Zadaci Agencije

1. Zadaci Agencije su sljedeći:

a) pruža nadležnim organima najbolja naučna mišljenja u svim predmetima utvrđenim zakonodavstvom i o svim pitanjima u okviru svojih djelatnosti,

b) unapređuje i koordinra razvoj jedinstvenih metodologija ocjenjivanja rizika u područjima u okviru svoje djelatnosti,

c) inicira, priprema i organizuje izradu propisa o sprovođenju iz ovog zakona,

d) pruža naučnu i tehničku pomoć nadležnim organima u područjima u okviru svoje djelatnosti i, kad se to od nje zatraži, u tumačenju i razmatranju mišljenja ocjene rizika,

e) stavlja na raspolaganje naučne studije u okviru svojih djelatnosti,

f) tražiti, prikupljati, upoređivati, analizirati i sumirati naučne i tehničke podatke u područjima u okviru svoje dijelatnosti,

g) preduzimati mjere kojima se utvrđuju i karakterišu rizici koji se pojavljuju u područjima u okviru svoje djelatnosti;

h) uspostavlja sistem mreža organizacija koje djeluju u područjima u okviru njene djelatnosti i odgovora za njihovo djelovanje,

i) pruža naučnu i tehničku pomoć u postupcima upravljanja kriznim stanjima koje provode nadležni organi vezano uz sigurnost hrane i hrane za životinje,

j) obezbjeđuje da javni organi i zainteresovane strane hitno dobiju pouzdane, objektivne i opsežne podatke u područjima u okviru djelatnosti Agencije,

k) izražava samostalno vlastite zaključke i usmjerenja u pitanjima u okviru svoje nadležnosti,

2. Agencija obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom i drugim propisima.

Član 55.

Organi Agencije

Organi Agencije su:

a) Upravni odbor,

b) direktor,

c) Savjetodavno vijeće,

d) Naučni savjet i naučni odbori.

Član 56.

1. Agencijom upravlja direktor u saradnji sa zamjenikom direktora, sekretarom u skladu sa zakonom, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Agencije i drugim opštim aktima u skladu sa zakonom.

2. Direktor Agencije učestvuje u radu Upravnog odbora Agencije bez prava glasa.

3. Direktor Agencije donosi opšta akta Agencije u skladu sa zakonom.

Član 57.

1. Direktora i zamjenika direktora Agencije imenuje Savjet ministara Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Savjet ministara), na prijedlog predsjedavajućeg Savjeta ministara u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02).

2. Direktora i zamjenika direktora imenuje Savjet ministara na period od četiri godine, s tim da na istu funkciju mogu biti imenovani još jedan mandat.

3. Sekretar Agencije bira se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Član 58.

1. Direktor, zamjenik direktora i sekretar ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda Bosne i Hercegovine.

2. Direktor i zamjenik direktora Agencije za svoj rad odgovaraju Savjetu ministara.

Član 59.

Sastav i mandat Upravnog odbora

1. Upravni odbor Agencije ima 15 članova koje imenuje Savjet ministara na zajednički prijedlog nadležnih organa.

2. Upravni odbor Agencije čine predstavnici:

a) Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine,
b) Kancelarije za veterinarstvo Bosne i Hercegovine,
c) Uprave za zaštitu bilja Bosne i Hercegovine,
d) Federalnog ministarstva zdravstva,
e) Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske,
f) Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva,
g) Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Republike Srpske,
h) Federalnog ministarstva trgovine,
i) Ministarstva trgovine i turizma Republike Srpske,
j) Vlade Brčko Distrikta,
k) entitetskkih ministarstava nadležnih za prehrambenu industriju,
l) a ostala tri člana Upravnog odbora imenuje Savjet ministara na osnovu posebnih propisa.

3. Mandat članova Upravnog odbora je četiri godine.

4. Predsjednika Upravnog odbora biraju članovi savjeta iz svojih redova na period od tri godine.

Član 60.

Zadaci i način rada Upravnog odbora

1. Upravni odbor Agencije:

a) odobrava, odnosno usvaja interne propise Agencije i njenih sastavnih dijelova,
b) predlaže propise za područje hrane i hrane za životinje,
c) usvaja finansijske propise Agencije,
d) obezbjeđuje da Agencija obavlja svoje funkcije i izvršava zadatke koji su joj dodijeljeni u skladu sa ovim zakonom,
e) obezbjeđuje da radni programi Agencije budu u skladu s propisima i politikom prioriteta Savjeta ministara na području sigurnosti hrane,
f) u što kraćem roku, čini dostupnim javnosti dnevne radove, zapisnike i druge dokumente sa sastanaka Upravnog odbora, uključujući i interne propise Agencije, proceduralne propise Upravnog odbora i finansijske propise Agencije,
g) usvaja Program aktivnosti najduže za period od četiri godine,
h) usvaja prije 31. januara svake godine Program rada Agencije za period do 31. januara iduće godine,
i) prije 30. marta svake godine usvaja Opšti izvještaj o radu Agencije u prethodnoj godini.

2. Upravni odbor Agencije donosi odluke većinom glasova svojih članova.

3. Upravni odbor Agencije sastaje se na poziv predsjednika ili direktora ili na zajednički zahtjev tri svoja člana.

Član 61.

Savjetodavno vijeće

1. Savjetodavno vijeće ima 15 članova i čine ga predstavnici instituta i zavoda za javno zdravstvo, institucija za prehrambenu tehnologiju, veterinarskih instituta i zavoda, agronomskih instituta, institucija nadležnih za zaštitu okoline, Instituta za standarde Bosne i Hercegovine, Instituta za akredititovanje Bosne i Hercegovine, te članova iz reda udruženja potrošača, komora i udruženja koja imaju interes na području sigurnosti hrane, odnosno hrane za životinje.

2. Članove Savjetodavnog vijeća imenuje Upravni odbor na prijedlog nadležnih organa u skladu sa posebnim propisima.

3. Savjetodavno vijeće savjetuje direktora u izvršavanju poslova Agencije.

4. Zadaci i način rada Savjetodavnog vijeća kojem predsjedava direktor Agencije utvrđuju se Statutom i drugim opštim aktima Agencije.

Član 62.

Naučni savjet i naučni odbori

1. Agencija ima Naučni savjet i naučne odbore, kao stručne organe za utvrđivanje naučnih mišljenja u okviru djelokruga Agencije.

2. Djelokrug i broj članova Naučnog savjeta, te djelokrug, broj naučnih odbora s brojem članova, te postupak i način rada utvrđuje se Statutom i drugim opštim aktima Agencije, u skladu s međunarodnim propisima i pravilima.

Član 63.

Naučna mišljenja

1. Naučni savjet daje naučna mišljenja:

a) na zahtjev Upravnog odbora, u vezi s bilo kojim predmetom unutar njegove nadležnosti, te u svim slučajevima za koje državno zakonodavstvo predviđa da se konsultuje Naučni savjet,

b) na vlastitu inicijativu, o predmetima u okviru svoje nadležnosti.

2. Zahtjevi navedeni u stavu 1.a) moraju biti popraćeni svim potrebnim informacijama koje objašnjavaju o kojem naučnom pitanju se radi.

3. Naučni savjet daje naučno mišljenje u roku koji je naveden u zahtjevu za dobijanje mišljenja, osim ako objektivne okolnosti to onemogućavaju.

4. Ako je više različitih zahtjeva predano u vezi s istim pitanjem, ili ako zahtjev nije u skladu sa stavom 2, ako je nejasan, ili ako je Naučni savjet već dao mišljenje o nekom određenom pitanju te je zaključio da nema novih informacija koje bi trebalo razmatrati, on može ili odbiti zahtjev ili predložiti da ga se izmijeni i dopuni u dogovoru s rukovodiocem. Odbijanje mora biti obrazloženo Upravnom odboru.

Član 64.

Naknade i troškovi

Članovima Upravnog odbora, Savjetodavnog vijeća, Naučnog savjeta i naučnih odbora Agencije pripada naknada za rad i naknada troškova u vezi s radom, a visinu naknada utvrđuje Savjet ministara.

XIV - DRŽAVNI SLUŽBENICI I ZAPOSLENICI AGENCIJE

Član 65.

1. Poslove osnovnih djelatnosti koje su ovim zakonom stavljeni u nadležnost Agencije obavljaju državni službenici, koji se postavljaju na radna mjesta utvrđena Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

2. Kategorija u okviru radnih mjesta koje obavljaju državni službenici utvrđuje se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Agencije.

3. Pomoćno-tehničke poslove u Agenciji obavljaju zaposlenici u skladu sa važećim propisima.

Član 66.

1. Rad Agencije je dostupan javnosti.

2. Javnost rada Agencije može se obezbijediti ili isključiti samo u slučajevima utvrđenim u legislativi BiH. Agencija ima pravo pristupa informacijama u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

3. Agencija je dužna da čuva potpuno povjerljivost komercijalnih informacija koje su joj date u smislu da ih može dalje plasirati samo uz odobrenje davaoca komercijalnih usluga.

XV - UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA - PROGRAM RADA I IZVJEŠTAJ

Član 67.

1. Unutrašnja organizacija Agencije utvrđuje se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji koju donosi direktor Agencije, uz saglasnost Savjeta ministara.

2. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Agencije utvrđuju se:

a) organizacione jedinice i njihova nadležnost,
b) način upravljanja,
c) programiranje i izvršavanje poslova,
d) ovlaštenja i odgovornosti državnih službenika u obavljanju poslova,
e) ukupan broj državnih službenika u obavljanju poslova,
f) naziv i raspored poslova po organizacionim jedinicama, s opisom poslova za svakog državnog službenika i zaposlenika ili grupa državnih službenika i zaposlenika s potrebnim uslovima u pogledu stručne spreme i drugih uslova za rad na određenim poslovima,
g) broj pripravnika koji se primaju u radni odnos i uslovi za njihov prijem.

Član 68.

1. Direktor Agencije dužan je za svaku godinu donijeti Program rada i podnijeti izvještaj o radu.

2. Program rada i izvještaj o radu podnosi Savjetu ministara.

XVI- KAZNENE ODREDBE

Član 69.

1. Novčanom kaznom od 25.000 KM do 100.000 KM kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

a) stavlja na tržište novu hranu protivno članu 31. stavu 1. ovog zakona,

b) stavlja na tržište hranu zdravstveno neispravnu iz člana 12. stav 2. ovog zakona,

c) pušta na tržište hranu neodgovarajuća kvaliteta iz člana 18. ovog zakona,

d) stavlja na tržište hranu za životinje suprotno članu 48. ovog zakona.

2. Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

3. Za prekršaje iz stava 1. ovoga člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

Član 70.

1. Novčanom kaznom od 12.500 KM do 25.000 KM kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

a) uvozi hranu suprotno članu 20. stav 1. ovog zakona,

b) obavlja djelatnost u neregistrovanom objektu suprotno članu 22. stav 1. ovog zakona,

c) obavlja radnje suprotno članu 27. ovog zakona,

d) obavlja radnje suprotno članu 29. ovog zakona,

e) stavlja na tržište hranu za životinje suprotno članu 43. stav 1. ovog zakona.

2. Za prekršaje iz stava 1. ovoga člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

3. Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

Član 71.

1. Novčanom kaznom od 7.500 KM do 17.500 KM kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

a) obavlja radnje suprotno članu 25. stav 1. ovog zakona,

b) obavlja radnje suprotno članu 28. ovog zakona.

2. Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

3. Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

XVII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 72.

Ostali propis

Savjet ministara na prijedlog Agencije, donijeće:

a) propise o novoj hrani,

b) propise o označavanju i reklamiranju hrane,

c) propise o oznaci tradicionalnog ugleda hrane,

d) propise o oznaci originalnosti i oznaci geografskog porijekla hrane,

kao i druge potrebne propise iz ove oblasti.

Član 73.

Rok za donošenje provedbenih propisa

1. Nadležni organi dužni su u roku od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti provedbene propise iz ovog zakona, izuzev propisa iz člana 22. stav 2. koji je potrebno donijeti u roku 12 mjeseci.

2. Do donošenja propisa iz stava 1, primjenjivaće se važeći propisi, ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

3. Nadležni organi mogu donijeti i druge propise, osim propisa predviđenih ovim zakonom, ukoliko su potrebni za primjenu Zakona.

Član 74.

Upravni odbor i v.d. direktor

1. Savjet ministara imenovaće članove Upravnog odbora Agencije te privremenog direktora Agencije u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

2. Obavezuje se Upravni odbor Agencije da donese statut u roku od četiri mjeseca i druge opšte akte u roku od šest mjeseci od dana imenovanja.

3. Obavezuje se privremeni direktor Agencije da obavi pripreme za početak rada Agencije te da podnese prijavu za upis u sudski registar u roku od tri mjeseca od dana imenovanja.

Član 75.

Dozvole za stavljanje na tržište GMO

Dozvole za stavljanje na tržište nove hrane iz člana 31. ovog zakona i hrane za životinje, koja sadrži ili se sastoji od GMO iz člana 48. ovog zakona, neće se izdavati do donošenja provedbenih propisa utvrđenih članom 31. stavom 4.

Član 76.

Stupanje na snagu zakona

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objaviće se i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

PS BiH broj 107/04
9. septembra 2004. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Martin Raguž, s. r.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Goran Milojević, s. r.